

**ARSYET E KTHIMIT TË LIGJIT NR. 47/2021 “PËR DISA SHTESA DHE NDRYSHIME
NË LIGJIN NR. 95/2016 “PËR ORGANIZIMIN DHE FUNKSIONIMIN E
INSTITUCIONEVE PËR TË LUFTUAR KORRUPSIONIN DHE KRIMIN E
ORGANIZUAR””**

Të nderuar deputetë,

Kuvendi i Shqipërisë, në seancën plenare të datës **23 mars 2021**, ka miratuar ndër të tjera dhe ligjin **nr. 47/2021** “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 95/2016 “Për organizimin dhe funksionimin e institucioneve për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar””. Ky ligj me shkresën me **nr. 914 prot., datë 31.03.2021** të Kuvendit, i është përcjellë Presidentit të Republikës për dekretim dhe shpallje.

Sipas praktikës parlamentare rezulton se, projektligji vetëm **formalisht** është paraqitur në Kuvend për shqyrtim në **datë 25 shkurt 2021**, sikur të ishte propozim i deputetit Ulsi Manja, ndërkohë që referuar akteve që shoqërojnë këtë nismë, evidentohet se është pikërisht qeveria përmes Ministrisë së Drejtësisë ajo që ka hartuar ndryshimet ligjore, dhe jo deputetët e Kuvendit të Shqipërisë.

Konkretisht, në relacionin shoqërues të nismës propozuese të deputetit, relacion ky që rezulton i panënshkruar prej tij, evidentohet se: “Projektligji është hartuar nga një grup i posaçëm me përfaqësues nga institucionet e sistemit të drejtësisë dhe SPAK, nën kryesimin e Ministrisë së Drejtësisë, me mbështetjen dhe bashkëpunimin e misionit të asistencës teknike Euralius dhe OPDAT”.

Presidenti i Republikës vlerësoi përputhshmërinë e procedurës së ndjekur nga Kuvendi i Shqipërisë për miratimin e **ligjit nr. 47/2021** në raport me parashikimet e Kushtetutës, dhe pavarësisht se **mbështet rregullimin e trajtimit financiar me pagë dhe përfitime të tjera të mjaftueshme, të punonjësve të Byrosë Kombëtare të Hetimit, si një mjet më shumë për garantimin e pavarësisë dhe objektivitetit të punonjësve të kësaj strukture, përmes trajtimit dinjitoz financiar, fatkeqësisht konstaton se edhe ky ligj, ashtu si dhe 8 (tetë) ligjet e tjera të miratuara nga Kuvendi në datë 23 mars 2021, është miratuar përmes një procedure tërësisht antikushtetuese.**

Nga shqyrtimi tërësor i praktikës parlamentare të propozimit, shqyrtimit dhe miratimit të ligjit nr. 47/2021, rezulton se ndryshimet ligjore:

- Janë realizuar përmes një procedure që bie në kundërshtim flagrant me kërkesat e nenit 81, 83 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe jurisprudencën e Gjykatës Kushtetuese;
- Procedura e ndjekur nga Kuvendi i Shqipërisë për miratimin e këtij ligji cenon rëndë parimet kushtetuese të shtetit të së drejtës dhe ndarjes e balancimit të pushteteve;
- Procedura e ndjekur nga Kuvendi i Shqipërisë është realizuar në kushtet e urgjencës së pambështetur dhe të palegjitimuar, në më pak se 30 ditë nga dita e depozitimit në Kuvend (25 shkurt 2021), deri në miratimin e ligjit në datë 23 mars 2021;

- Ndryshimet ligjore janë realizuar në kundërshtim me procedurën e kërkuar nga Rregullorja e Kuvendit të Shqipërisë (nenet 26-28);
- Propozimi në realitet është produkt i punës së qeverisë, ndërkohë që kamuflohet sikur të jetë propozim i një deputeti të Kuvendit.

Për arsyet që do të parashtrihen në vijim, në bindje të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe në ushtrim të së drejtës së parashikuar në pikën 1, të nenit 85 të saj, si President i Republikës kam vendosur që ligji nr. 47/2021 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 95/2016 “Për organizimin dhe funksionimin e institucioneve për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar””, i duhet kthyer Kuvendit për rishqyrtim, për arsyet si më poshtë vijon.

* * * * *

I. Procedura e propozimit, shqyrtimit dhe miratimit të ligjit nr. 47/2021, bie ndesh me nenin 4, pikat 2 dhe 3, dhe 83, pika 3 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

1. Nisma propozuese për këtë projektligj është ndërmarrë nga deputeti Ulsi Manja dhe është depozituar në Kuvendin e Shqipërisë në datën **25 shkurt 2021**.

2. Pas depozitimit në Kuvend, ky projektligj, është shqyrtuar njëkohësisht dhe së bashku me një paketë tjetër prej **9 ligjesh** të tjera të rëndësishme, që kanë miratuar shumë ndryshime në legjislacionin bazë të sistemit të drejtësisë, ashtu si dhe në Kodin Penal, Kodin e Procedurës Penale, Kodin e Procedurës Civile, apo në ligjet organike të organizimit dhe të funksionimit të sistemit gjyqësor, prokurorisë dhe të policisë gjyqësore.

3. Konkretisht, në të njëjtën datë, **në 23 mars 2021**, Kuvendi ka miratuar:

Ligji	Deputeti Propozues	Data e depozitimit të nismës	Data e shqyrtimit në Komisionin përgjegjës	Data e miratimit në Seancë Plenare
Ligj nr. 41/2021 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7905, datë 21.3.1995, “Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar”;	Ulsi Manja	25.02.2021	19.03.2021	23.03.2021
Ligj nr. 42/2021 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 97/2016 “Për organizimin dhe funksionimin e prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”	Ulsi Manja	25.02.2021	18.03.2021	23.03.2021
Ligj nr. 43/2021 “Për disa ndryshime në ligjin nr. 7895, datë 27.1.1995, “Kodi	Ulsi Manja	25.02.2021	18.03.2021	23.03.2021

Penal i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar”				
Ligj nr. 44/2021 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8116, datë 29.3.1996, “Kodi i Procedurës Civile i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar”;	Alket Hyseni	25.02.2021	19.03.2021	23.03.2021
Ligj nr. 45/2021 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, të ndryshuar”;	Klotilda Bushka	25.02.2021	18.03.2021	23.03.2021
Ligj nr. 46/2021 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 98/2016 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”	Klotilda Bushka	25.02.2021	18.03.2021	23.03.2021
Ligj nr. 47/2021 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 95/2016 “Për organizimin dhe funksionimin e institucioneve për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar”	Ulsi Manja	25.02.2021	19.03.2021	23.03.2021
Ligj nr. 48/2021 “Për një ndryshim në ligjin nr. 25/2019 “Për organizimin dhe funksionimin e Policisë Gjyqësore”	Alket Hyseni	25.02.2021	18.03.2021	23.03.2021
Ligj nr. 49/2021 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 49/2012 “Për gjykatat administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, të ndryshuar”;	Vasilika Hysi	25.02.2021	18.03.2021	23.03.2021
Ligj nr. 50/2021 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 96/2016 “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar”	Vasilika Hysi	25.02.2021	19.03.2021	23.03.2021

Pra, 10 projektligje që lidhen me themelin e Reformës në Sistemin e Drejtësisë, çuditërisht:

- Janë hartuar nga një grup pune në Ministrinë e Drejtësisë;
- Mbrohen në Kuvend nga përfaqësues të Ministrisë së Drejtësisë;
- Janë depozituar në të njëjtën ditë, por nga deputetë, që po kaq çuditërisht, kanë qënë në një linjë mendimi për ndryshimet, lidhur me mënyrën e re të organizimit të pushtetit gjyqësor dhe prokurorisë!
- Shqyrtohen brenda një dite, në datë **18**, ose **19 mars 2021** nga Komisioni përgjegjës për çështjet ligjore; dhe
- Miratohen në të njëjtën ditë në Seancën Plenare, në datë **23 mars 2021**.

Evidentimi i këtyre të dhënave si më sipër, na tregon qartë se nuk kemi të bëjmë me një rastësi, por me drafte të parapërgatitura nga ekzekutivi (qeveria), të formatuara sipas kërkesave të saj, që edhe pse kishte gjithë mundësitë t'i hartonte e propozonte vet këto propozime sipas procedurës që përcakton ligji, ka zgjedhur të përdorë deputetët e Kuvendit, për të realizuar nxitimthi qëllimet e saj.

Këshilli i Ministrave, ka zgjedhur rrugën e fiktivitetit të një praktike të tërë parlamentare, duke i depozituar këto projektligje me nënshkrime deputetësh, të cilët më pas i bie që të kenë aktruar, duke u sjellë si ideatorë të ndryshimeve ligjore, si njohës të thelluar të problematikës së fushës dhe që me “vullnet” po punojnë për reformën në drejtësi.

Është e natyrshme që duhet të njohësh mirë problematikën në një fushë të caktuar, që të jesh në gjendje të propozosh ndryshime ligjore për zgjidhjen e saj. Megjithatë, nga konsultimi i praktikave parlamentare për secilin nga 10 (dhjetë) ligjet e mësipërme të miratuara brenda një dite, administrata e Kuvendit është treguar e sinqertë, kur në disa prej raporteve të komisionit përgjegjës, ka pasqyruar realisht se, për disa prej nismave ligji në **komision mbrohet nga Ministria e Drejtësisë, duke anashkaluar tërësisht deputetin propozues që të vetmin kontribut ka patur hedhjen e nënshkrimit (firmës) për të shfrytëzuar të drejtën e propozimit.**

Edhe për këtë projektligj, në Raportin e Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, të datës 19.03.2021, citohet shprehimisht se: **“Në prezantimin e paketës së projektligjeve në Komision, Ministria e Drejtësisë znj.Etilda Gjonaj theksoi se ndryshimet në paketën e projektligjeve që po diskutohen, synojnë rritjen e efektshmërisë në sistemin e drejtësisë. Lidhur me ndryshimet në juridiksionin e SPAK si dhe me propozimet për trajtimin financiar të punonjësve të Byrosë Kombëtarë të hetimit, ministrja u shpreh se këto ndryshime do të përmirësojnë punën e këtyre organeve në drejtim të luftës kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar. [...] Në prezantimin e paketës së projektligjeve në Komision, Ministria e Drejtësisë znj.Etilda Gjonaj theksoi se ndryshimet në paketën e projektligjeve që po diskutohen, synojnë rritjen e efektshmërisë në sistemin e drejtësisë.”**

4. Për më tepër, sipas praktikës parlamentare, projektligji është shqyrtuar në një mbledhje të vetme të Komisionit të Ligjeve të datës **19 mars 2021**, dhe më pas është përfshirë menjëherë për shqyrtim e miratim në seancën plenare të datës **23 mars 2021**.

Pra shqyrtimi nga Komisioni për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut në tërësinë e tij ka zgjatur vetëm një ditë (19.03.2021), dhe deri në seancën plenare që e ka miratuar ka kaluar një hark kohor prej 4 ditësh!

Këto fakte përbëjnë shkelje të drejtpërdrejta të neneve 81 dhe 83 të Kushtetutës së Shqipërisë, që do të sqarohet si më poshtë vijon.

4.1 Neni 4, i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë parashikon:

“Neni 4

- 1. E drejta përbën bazën dhe kufijtë e veprimtarisë së shtetit.*
- 2. Kushtetuta është ligji më i lartë në Republikën e Shqipërisë.*
- 3. Dispozitat e Kushtetutës zbatohen drejtpërsëdrejti, përveç rasteve kur Kushtetuta parashikon ndryshe.”*

Përcaktimi i nenit të sipërpërmendur thekson se, Kushtetuta është ligji më i lartë dhe dispozitat e saj zbatohen drejtpërsëdrejti, përveç rasteve kur Kushtetuta parashikon ndryshe. Ky parim kushtetues i sanksionuar në nenin 4, pika 3, **nuk mund të mënjanohet dhe as të tejkalohet, por duhet të zbatohet drejtpërsëdrejti.**

Përjashtimi kushtetues, i parashikuar në këtë dispozitë, nënkupton se norma kushtetuese mund edhe të mos gjejë zbatim drejtpërsëdrejti, kur vet Kushtetuta ngarkon posaçërisht organet shtetërore përkatëse për të nxjerrë ligjet dhe aktet e tjera nënligjore/normative, me qëllim rregullimin e marrëdhënieve në fusha të ndryshme dhe në përputhje me hierarkinë e normave.

Pra, Kushtetuta përmban dispozita që rregullojnë zbatimin e saj në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, duke i vendosur kufij ligjvënësit për të vepruar në respekt të urdhërimeve kushtetuese, dhe me kujdesin maksimal sidomos në procesin legjislativ, të propozimit, shqyrtimit dhe miratimit të disa **ligjeve të rëndësishme, që përcaktohen në nenin 81, pika 2 dhe sipas procedurës së përcaktuar në nenin 83 të Kushtetutës.**

4.2 Në nenin 81 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë përcaktohet shprehimisht se:

“Neni 81

- 1. Të drejtën për të propozuar ligje e ka Këshilli i Ministrave, çdo deputet, si dhe 20 mijë zgjedhës.*
- 2. Miratohen me tri të pestat e të gjithë anëtarëve të Kuvendit:*
 - a) ligjet për organizimin dhe funksionimin e institucioneve, të parashikuara nga Kushtetuta;*
 - b) ligji për shtetësinë;*
 - c) ligji për zgjedhjet e përgjithshme dhe vendore;*
 - ç) ligji për referendumet;*
 - d) kodet;*
 - dh) ligji për gjendjen e jashtëzakonshme;*
 - e) ligji për statusin e funksionarëve publikë;*
 - ë) ligji për amnistinë;*
 - f) ligji për ndarjen administrative të Republikës.*

4.3 Ndërkohë që në nenin 83 të Kushtetutës përcaktohet shprehimisht se:

“Neni 83

- 1. Projektligji votohet tri herë: në parim, nen për nen dhe në tërësi.*

2. Kuvendi, me kërkesë të Këshillit të Ministrave ose të një së pestës së të gjithë deputetëve, mund të shqyrtojë e të miratojë një projektligj me procedurë të përshpejtuar, por jo më parë se një javë nga fillimi i procedurës së shqyrtimit.

3. *Procedura e përshpejtuar nuk lejohet për shqyrtimin e projektligjeve të parashikuara në nenin 81 paragrafi 2, me përjashtim të nënparagrafit dh”.*

4.4 Në vetë Raportin e hartuar në datë 19 mars 2021, nga Komisioni për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, citohet shprehimisht se: “Fusha që rregullon ky projektligj përfshihet në shkronjën “a”, të pikës 2, të nenit 81, të Kushtetutës, sipas të cilës miratohen me tri të pestat e të gjithë anëtarëve të Kuvendit ligjet për organizimin dhe funksionimin e institucioneve, të parashikuara nga Kushtetuta. Për pasojë miratimi i këtij projektligji i nënshtrohet rregullit të miratimit me shumicë të cilësuar prej 3/5 (tre të pestat) e të gjithë anëtarëve të Kuvendit.”

4.5 Referuar dispozitave kushtetuese si më sipër, është e ndaluar që projektligje të kësaj natyre, siç është dhe ligji nr. 47/2021, përmes të cilit propozohen ndryshime dhe shtesa të dispozitave të ligjit nr. 95/2016, të shqyrtohet me procedurë të përshpejtuar, dhe brenda 4 ditëve nga nisja e shqyrtimit në Komisionin përgjegjës!

4.6 Shqyrtimi i këtij projektligji kaq të rëndësishëm është bërë brenda në një kohe rekord, de facto me procedurë të përshpejtuar, në shkëlqje të kërkesave të nenit 83, pika 3, të Kushtetutës dhe Rregullores së Kuvendit.

4.7 Nga shqyrtimi i praktikës parlamentare të publikuar, nuk rezulton që një e pesta e deputetëve t'i ketë kërkuar Kuvendit të Shqipërisë shqyrtimin e këtij projektligji me procedurë të përshpejtuar referuar nenit 83, pika 2 të Kushtetutës, ku citohet shprehimisht se:

“2. Kuvendi, me kërkesë të Këshillit të Ministrave ose të një së pestës së të gjithë deputetëve, mund të shqyrtojë e të miratojë një projektligj me procedurë të përshpejtuar, por jo më parë se një javë nga fillimi i procedurës së shqyrtimit”.

4.8 Edhe sikur një gjë e tillë të kishte ndodhur, sërish shqyrtimi i këtij ligji me procedurë të përshpejtuar është i ndaluar nga neni 83, pika 3 i Kushtetutës, sepse projektligji “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 95/2016 “Për organizimin dhe funksionimin e institucioneve për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar””, hyn në llojin e atyre akteve ligjore që kërkon shumicë të cilësuar për miratim, që parashikohen nga neni 81, paragrafi 2/a, i Kushtetutës, shqyrtimi i të cilëve nuk mund të realizohet në asnjë rast me procedurë të përshpejtuar.

4.9 Për më tepër, edhe Rregullorja e Kuvendit të Shqipërisë, përveç kërkesave të tjera të detyrueshme për zbatim të parashikuar në nenet 26- 28, në pikën 5, të nenit 28 parashikon një rregull se:

*“5.Kuvendi **nuk mund të shqyrtojë** më shumë se **tri projektligje** me procedurë të përshpejtuar për programin **12-javor të punës së Kuvendit** dhe një projektligj për programin 3-javor të punës së tij”.*

Ndërkohë që siç rezulton dhe u pasqyrua në tabelën e mësipërme, Kuvendi brenda një dite, në datë 23 mars 2021, faktikisht ka shqyrtuar në seancë plenare 10 ligje me procedurë të përshpejtuar, edhe pse shqyrtimi i këtyre ligjeve me procedurë të përshpejtuar është i ndaluar nga neni 83, pika 3, e Kushtetutës.

4.10 As në Raportin e Komisionit përgjegjës për çështjet ligjore, dhe as në ndonjë akt tjetër, nuk rezulton e arsyetuar se përse ky projektligj është përfshirë në procedura parlamentare në mënyrë të përshpejtuar, **në kundërshtim me kërkesat e nenit 83, pika 3, të Kushtetutës dhe Rregullores së Kuvendit të Shqipërisë.**

4.11 Në lidhje me procedurën për shqyrtimin e kësaj nisme, që do të duhej të ndiqte një procedurë normale, Komisioni nuk argumenton asgjë në Raportin e tij, **duke e lënë këtë pjesë kaq të rëndësishme të zbatimit të urdhërimeve Kushtetuese, sikur të ishte një gjë e pavlerë.** Edhe sikur Komisioni për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, të argumentojë si mbrojtje faktin që nuk ishte ky organ që kërkoi apo e përfshiu ligjin **nr. 47/2021** për shqyrtim në seancën plenare të datës 23 mars 2021, përsëri secili deputet anëtar i këtij komisioni kishte përgjegjësinë ta kundërshtonte këtë fakt, pasi deputetët e këtij komisioni prezumohen si njohësit më të mirë të kërkesave kushtetuese. **Në rastin konkret, edhe pse deputetët e Komisionit të Ligjeve ishin në dijeni të shkeljes së rëndë të Kushtetutës që po kryhej, sërish ata me vullnet dhe me dashje kanë lejuar konsumimin e kësaj shkeljeje, duke votuar në seancë plenare ndryshimet e propozuara nga vet ata.**

Është e papranueshme që Komisioni i Ligjeve, si komision përgjegjës, të anashkalojë zbatimin e kërkesave të nenit 83, pika 3, dhe të Kushtetutës, në mënyrë kaq të lehtë, pa vlerësim, dhe duke e mos e trajtuar në Raportin e tij, **sikur një dispozitë kushtetuese në këtë drejtim të mos ekzistonte.**

Kushtetutëbërësi (qytetarët e Republikës së Shqipërisë) përmes neneve 81 dhe 83 të Kushtetutës, nuk kanë patur asnjë qëllim që të krijojnë ndonjë hapësirë për ligjvënësin, për të anashkaluar procedurën e miratimit të ligjeve kryesore të shtetit.

Por në kundërshtim me kërkesat e Kushtetutës, në të njëjtën ditë (datë 19.03.2021), Komisioni i Çështjeve Ligjore ka marrë në shqyrtim dhe ka miratuar për t'ia përcjellë seancës plenare, 4 (katër) ligje me rëndësi për sistemin e Drejtësisë, pa i kushtuar kësisoj, as kohën, dhe as vëmendjen e duhur këtyre projektligjeve, por i është bindur symbyllurazi vullnetit të qeverisë.

I vetmi përjashtim që bën Kushtetuta në nenin 83, pika 3, e saj, është mundësia që ka Kuvendi që në rast se gjendet në një situatë të nevojës ekstreme dhe urgjencës, nga ato ligje që miratohen

me tri të pestat e të gjithë anëtarëve të Kuvendit dhe që parashikohen në nenin 81 pika 2, të Kushtetutës, Kuvendi të mund të përdorë procedurën e përshpejtuar, **vetëm për shqyrtimin e ligjit për gjendjen e jashtëzakonshme** (neni 83, pika 3, dhe neni 81, pika 2/dh).

Ndërkohë që për ligjet e tjera të parashikuara në nenin 81, pika 2, **Kuvendi i Shqipërisë, është i detyruar të zbatojë një procedurë normale, të marrë kohën e nevojshme pikërisht për shkak të natyrës dhe rëndësisë që paraqesin këto akte ligjore.** Ndaj dhe kushtetutëbërësi, për ligje të veçanta, ka kufizuar kompetencat e Kuvendit duke përcaktuar qoftë një limit kohor brenda të cilit nuk duhet të ketë vendimmarrje, ashtu dhe duke ndaluar drejtpërdrejtë shqyrtimin me procedurë të përshpejtuar të ligjeve të rëndësishme të shtetit siç është dhe ndryshimi i ligjit nr. 95/2016.

Krahas rëndësisë që ka prezenca e deputetit dhe shprehja e vullnetit të tij, për të votuar një projektligj që miratohet përmes një shumice të cilësuar (tri të pestat e të gjithë anëtarëve të tij), Kushtetuta në nenet 81, pika 2, dhe 83, pikat 2 dhe 3, ka përcaktuar gjithashtu edhe detyrimin e ligjvënësit për të respektuar kriteret formale dhe materiale përgjatë procedurës ligjvënëse, duke ndaluar përdorimin e procedurës së përshpejtuar për miratimin e ligjeve të rëndësishme, siç është dhe ligji ndryshues, i ligjit nr. 95/2016, përmes të cilit Kuvendi ka krijuar e rregulluar institucionet për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar, siç janë Prokuroria e Posaçme dhe Njësia e Posaçme Hetimore.

Parashikimet e neneve 81, pika 2, dhe 82, pika 2 dhe 3, të Kushtetutës janë të një natyre shumë të rëndësishme, pasi në thelb ato veç të tjerave, synojnë mbrojtjen e institucioneve të parashikuara nga Kushtetuta, për shkak të rëndësisë që kanë fushat që rregullohen nga ligjet që miratohen me shumicë të cilësuar. Këto parashikime kushtetuese kanë për qëllim që t'i bëjnë këto ligje sa më të qëndrueshme, për të kërkuar gjithmonë një konsensus më të gjerë nga forcat politike të përfaqësuara në Kuvend, dhe jo vetëm, **si dhe për të shmangur mundësinë që forca politike që ka shumicën, të mund të cenojë parime themelore për funksionimin e një shoqërie demokratike.** Edhe jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese ka qenë shteruese në këtë drejtim ¹.

Respektimi i këtyre kriterëve si formale dhe materiale që vendos Kushtetuta, dhe procedurës së përcaktuar prej saj në procesin legjislativ, përbën një domosdoshmëri në shtetin e së drejtës.

Nëse këto kritere që vendos Kushtetuta nuk respektohen, atëherë edhe parimi i shtetit të së drejtës konsiderohet thellësisht i cenuar.

Kuvendi ka miratuar brenda 4 ditëve, duke shmangur procedurën që kërkon Kushtetuta dhe vetë Rregullorja e Kuvendit, jo vetëm këtë ligj, por edhe 8 (tetë) ligjet e tjera që kërkojnë shumicë të cilësuar dhe që prekin sistemin e drejtësisë.

¹ Konsultohu me vendimet nr.25, datë 5.12.2008; nr.1, datë 12.01.2011, të Gjykatës Kushtetuese të RSH.

Kuvendi ka nisur shqyrtimin e projektligjit në datën 19.3.2021, në Komisionin përgjegjës për çështjet ligjore dhe e ka përfunduar procedurën parlamentare me miratimin në seancë plenare, në datën 23.03.2021, duke e realizuar shqyrtimin e nismës në total brenda 4 ditëve, në kundërshtim flagrant me parashikimet e mësipërme kushtetuese.

Në këto kushte, referuar sa më sipër, rezulton se Kuvendi i Shqipërisë, me miratimin e ligjit nr. 47/2021, ka shkelur përmbajtjen e dispozitave urdhëruese kushtetuese të nenit 4, 81, dhe 83, duke anashkaluar qartësisht zbatimin e tyre dhe duke cenuar shumë rëndë parimin e shtetit të së drejtës.

* * * * *

II. Ligji nr. 47/2021 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 95/2016 “Për organizimin dhe funksionimin e institucioneve për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar””, objekt shqyrtimi, është propozuar, prezantuar dhe shqyrtuar në kushte kur vullneti i organit ligjvënës provohet se ka qenë fiktiv dhe i paracaktuar/diktuar nga qeveria duke shkelur kështu parimin e ndarjes dhe balancimit të pushteteve të parashikuar nga neni 7, i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

1. Ligji nr. 47/2021, si propozim qeveritar i servitur vetëm formalisht nën propozimin e nënshkruar të një deputeti, ka shmangur procesin e konsultimit gjithëpërfshirës.

2. Nga shqyrtimi i praktikës parlamentare të publikuar në faqen zyrtare të Kuvendit të Shqipërisë, rezulton se ky ligj **vetëm formalisht** është propozim i deputetit Ulsi Manja, me një shkresë përcjellëse pa numër protokoli, pa datë, me kokën e “Grupit Parlamentar të Partisë Socialiste”, (njësoj si propozimet për 9 ligjet e tjera që janë ndryshuar brenda ditës) depozituar në Kuvendin e Shqipërisë në datë **25.02.2021** (referuar vulës hyrëse që mban kjo shkresë përcjellëse), si dhe pa një relacion të nënshkruar nga deputetja propozuese².

3. Në Relacionin shoqëruar të projektligjit citohet se: *“Projektligji është hartuar një grup i posaçëm me përfaqësues nga institucionet e sistemit të drejtësisë dhe SPAK, nën kryesimin e Ministrisë së Drejtësisë, me mbështetjen dhe bashkëpunimin e misionit të asistencës teknike Euralius dhe OPDAT”*. Nëse Këshilli i Ministrave përmes Ministrisë së Drejtësisë kishte nisur ndërmarrjen e një nisme legjislativë, ai do të duhej ta kishte vazhduar atë sipas ligjit, duke e konsultuar sipas kërkesave të ligjit, duke ia propozuar Këshillit të Ministrave dhe ky i fundit pas miratimit, t’ia përcillte Kuvendit për shqyrtim e miratim, sipas kalendarit të punimeve dhe në përputhje me Rregulloren e Kuvendit. Por kjo nuk ka ndodhur, sepse atë që ka hartuar qeveria, e ka propozuar një deputet sikur të ishte propozim i tij, duke shmangur kështu procedurat ligjore të konsultimit publik.

² Konsulto praktikën parlamentare të publikuar në faqen zyrtare të Kuvendit, në link-un: <https://www.parlament.al/ProjektLigje/ProjektLigjeDetails/53573>

3.1 Relacioni shoqërues i projektligjit të paraqitur nga deputeti Ulsi Manja, ka të njëjtin format si relacionet e projektakteve që propozohen nga Këshilli i Ministrave, përmbajtja e të cilit është përcaktuar me Vendimin nr. 584, datë 28.08.2003, të Këshillit të Ministrave “Për miratimin e Rregullores së Këshillit të Ministrave”, i ndryshuar.

3.2 **Formati i sanksionuar në aktin nënligjor të sipërpërmendur është i detyrueshëm për aktet e propozuara nga Këshilli i Ministrave. Kjo nuk nënkupton se nuk mund të huazohet si format, sigurisht duke i’u përshtatur nismës së deputetit të Kuvendit por, kur formatit i shtohet dhe pohimi se grupi i punës është kryesuar nga një organ i pushtetit ekzekutiv, atëherë vetvetiu bie krejtësisht argumenti se ky propozim ka ardhur nga një deputet, ndërkohë që provohet e faktohet katërcipërisht se, ky proces është drejtuar pikërisht nga Këshilli i Ministrave, i cili ka ngarkuar Ministrinë e Drejtësisë për konceptimin e ndërhyrjes ligjore.**

3.3 Për më tepër, relacionin shoqërues i projektligjit të iniciuar nga një deputet, përmban dhe seksionin nr. II, ku duket se deputeti ka treguar kujdes edhe për “**Vlerësimin e projektaktit në raportin me Programin Politik të Këshillit të Ministrave, me Programin Analitik të Akteve dhe Dokumentet të tjera Politike**”. Në këtë seksion është shprehur se: “**Ky projektligj nuk lidhet me programin politik të Këshillit të Ministrave dhe as me dokumentet të tjera politike**”. Ky pohim në këtë dokument pjesë e praktikës parlamentare, është tregues i mënyrës se si tashmë mes qeverisë dhe Kuvendit, ka humbur çdo ndarje e balance në marrëdhënien e natyrës “*check and balance*” që duhet të karakterizojë veprimtarinë e tyre, dhe se ligjet draftohen nga ekzekutivi (qeveria), dhe për të shmangur konsultimin e detyrueshëm të një projektligji nga ministria propozuese.

Deputeti propozues harron që **programi analitik i akteve dhe objektivat madhorë e politikat e Këshillit të Ministrave** janë orientime dhe vendimmarrje të cilat, në rastin konkret të ndërhyrjes, **nuk mundet kurrësi të jenë në të njëjtën linjë me legjislatorin** (siç mbase gabimisht është harruar nga “hartuesit” ministrorë që kanë përgatitur nismën për nënshkrimin e deputetit), sepse fokusi, analiza, konceptimi, qëllimi dhe kompetencat e secilit prej këtyre organeve (Qeveri-Kuvend) është i ndryshëm.

Nëse deputeti referon dhe argumenton nisma ligjore sipas programit analitik të akteve të Këshillit të Ministrave, duke u angazhuar dhe në mënyrë proaktive përmes nënshkrimit të tij, ai duket qartë se nuk ka arritur të veçojë pozicionin e tij si ligjvënës, duke u bërë zëri i pushtetit ekzekutiv dhe të dy bashkë (qeveria dhe ligjvënësi) cenojnë haptazi **parimin e ndarjes dhe balancimit të pushteteve**, duke u kthyer për njëri-tjetrin në mjete për arritje të qëllimeve të caktuara.

Është e papranueshme sjellja e deputetëve dhe organeve vendimmarrëse të Kuvendit, kur një projektligj të hartuar nga ekzekutivi, e administrojnë duke e pranuar si fakt që është një draft i hartuar

nga qeveria, **por ndërkohë pa asnjë hezitim, vijojnë ta trajtojnë në praktikën parlamentare sikur të jetë një nisëm propozuese e deputetëve të Kuvendit dhe duke shkelur haptazi të gjitha kërkesat e Kushtetutës, Ligjeve dhe Rregullores së Kuvendit!**

Mjafton ky fakt për të provuar edhe një herë se Qeveria dhe Kuvendi i Shqipërisë janë trupëzuar në një organ të vetëm, dhe ku ky i fundit (Kuvendi) **ka humbur krejtësisht rolin e tij kontrollues e mbikëqyrës ndaj ekzekutivit.**

Kjo situatë faktori edhe një herë se Republika e Shqipërisë ndodhet në një situatë ku parlamentarizmi ka humbur rolin e tij dhe ku ndarja midis këtyre dy organeve (Qeveri-Kuvend) nuk ekziston.

Kur këto veprime arrijnë të bëhen edhe për ligje që janë dakordësuar unanimitisht që prekin organizimin dhe funksionimin e institucioneve të posaçme të drejtësisë penale, të ngritura posaçërisht për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar, atëherë situata paraqitet edhe më e rëndë, pasi është tregues se përfaqësuesit e ekzekutivit, por edhe të legjislativit, nuk kanë frikë nga shkelja e Kushtetutës dhe ligjit.

Për krijimin e Prokurorisë së Posaçme dhe Njësisë së Posaçme Hetimore kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar (SPAK) Kuvendi i Shqipërisë ka dakordësuar unanimitisht me 140 vota përmes ndryshimeve Kushtetuese të 21-22 korrikut 2016, ndërkohë që ligji bazë i organizimit dhe funksionimit të këtyre strukturave me nr. 95/2016, është miratuar në datë 06.10.2016³ me një konsensus të gjerë me 122 vota të Kuvendit të Shqipërisë.

Ndërkohë që, nisur nga praktika parlamentare, ndërhyrjet në këtë ligj kaq të rëndësishëm, sot në vitin 2021, realizohen me iniciativë të qeverisë, në kundërshtim me procedurën dhe kërkesat e Kushtetutës, në mungesë të transparencës dhe të konsultimit gjithëpërfshirës.

Kuvendi i Shqipërisë edhe në këtë rast tregon qartë se, është kthyer realisht në një noter të qeverisë, që njehson vullnetin e kësaj të fundit dhe ku parimi i ndarjes dhe balancimit të pushteteve i parashikuar në nenin 7 të Kushtetutës, jo vetëm që nuk zbatohet midis ekzekutivit dhe parlamentit, por këto dy organe në veprimtarinë e tyre kanë humbur seriozitetin për t'u kujdesur, qoftë dhe në dukje, për respektimin e këtij parimi.

* * * * *

³ <https://www.parlament.al/ProjektLigje/ProjektLigjeDetails/28956>

III. Ligji nr. 47/2021 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 95/2016 “Për organizimin dhe funksionimin e institucioneve për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar””, objekt shqyrtimi, është miratuar në mungesë transparence dhe në mënyrë të pakonsultuar.

1. Kuvendi, në procedurën e ndjekur për miratimin e ligjit nr. 47/2021, ka shmangur procesin e konsultimit gjithëpërfshirës.

2. Kuvendi i Shqipërisë, përpara se të kalonte me procedurë urgjente këtë projektligj, duhej të ndalonte dhe të merrej seriozisht për të identifikuar realisht nevojat që kanë diktuar ndërmarrjen e kësaj nisme. Çështje të tilla, si nevoja për normimin me ligj, apo qoftë dhe përmirësimin e trajtimit financiar të institucioneve që luftojnë korrupsionin dhe krimin e organizuar, janë çështje që as iniciatori formal i kësaj nisme (deputeti propozues), dhe as kryesuesi i grupit të punës që deklarohet se ka hartuar ndryshimet (Ministria e Drejtësisë), që janë autoritete jashtë sistemit të drejtësisë dhe nuk ushtrojnë pushtet qeverisës ndaj tij, nuk i kanë të gjitha mundësinë dhe kapacitetet për të identifikuar realisht të gjitha mungesat apo vështirësitë e këtyre institucioneve.

Nëse këto ndryshime do të vinin me kërkesë zyrtare nga organet përkatëse, çdo deputet, apo përfaqësues i ekzekutivit, mund të legjitimohej të ndërmernte nismën konsultuese gjithëpërfshirëse, së pari, për të vlerësuar arsyet e paraqitjes së saj dhe së dyti, për të vlerësuar objektivisht zgjidhjet më të mira dhe më të përshtatshme.

Asnjë propozim, nuk mund të pranohet *a priori*, pa një vlerësim të thelluar të ecurisë dhe shkaqeve të shfaqjes së problematikave. Vetëm pas një procesi konsultimi gjithëpërfshirës, mund të arrihet në një vlerësim objektiv, të paanshëm e të thelluar për të vijuar më pas me përfshirjen në procedurën e shqyrtimit, të ndryshimeve të mundshme të propozura.

Pikërisht, kryerja e këtij procesi vlerësimi është detyrë primare e deputetëve të Kuvendit të Shqipërisë, të cilët në procesin legjislativ duhet të drejtëpeshojnë kërkesat për ndërhyrje. Në rast, se Kuvendi nuk thellohet për të vlerësuar çdo propozim që i paraqitet dhe për ta konsultuar atë me gjithë aktorët apo grupet e interesit në shoqëri, por nxiton me miratimin e tyre, ekziston rreziku, që të mbulohen shkaqet reale që kanë krijuar situatën problematike, dhe rrjedhimisht edhe zgjidhja e ofruar përmes ndryshimeve ligjore urgjente, rrezikon të mos ofrojë qëndrueshmëri.

2. Kjo mënyrë të vepruari, kur një nismë e hartuar nga një grup pune ministror, propozohet më pas nga një deputet, shmang në mënyrë direkte edhe konsultimin e detyrueshëm të projektligjit sipas procedurave të ligjit nr. 9000/2003 “Për organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Ministrave”, apo ligjit nr. 146/2014 “Për njoftimin dhe konsultimin publik”⁴, me veprime që praktikisht mund të

⁴ Ligji nr. 146/2014, përcakton rregullat procedurale që duhen zbatuar për të garantuar transparencën dhe pjesëmarrjen e publikut në proceset politikëbërëse dhe vendimmarrëse nga organet publike.

konsiderohen edhe falsifikim, duke u nënshkruar sikur janë nisma të propozuara nga një, apo disa deputetë të Kuvendit.

3. Për më tepër, në Raportin e komisionit përgjegjës citohet se:

*“**Komisioni diskutoi dhe mbi propozimin e paraqitur nga Drejtuesi i Prokurorisë së Posaçme mbi shtimin e një neni të ri, ku të parashikohet statusi dhe trajtimi financiar i specialistit të bërthamës komanduese elektronike, që administrohet nga Prokuroria e Posaçme, pasi një parashikim i tillë mungon në ligj aktualisht.**”*

Ndërsa në Relacionin shoqërues të projektligjit, siç u citua dhe më sipër, thuhet se: *“Projektligji është hartuar **nga një grup i posaçëm me përfaqësues nga institucionet e sistemit të drejtësisë dhe SPAK, nën kryesimin e Ministrisë së Drejtësisë, me mbështetjen dhe bashkëpunimin e misionit të asistencës teknike Euralius dhe OPDAT**”.*

Atëherë, natyrshëm lind pyetja: Si mund të ketë qënë SPAK pjesë e grupit të punës në hartimin e nismës nën kryesimin e Ministrit të Drejtësisë dhe më pas të ketë kërkuar dhe diskutuar në Komisionin përgjegjës për çështjet ligjore në Kuvend edhe për shtimin e një neni në projektligj?!

Eshtë e qartë se, edhe pse *de jure* duket sikur nisma është propozuar duke shfrytëzuar nenin 81, pika 1, të Kushtetutës që të drejtën e propozimit të ligjeve ia njeh çdo deputeti, në rastin konkret nisma e nënshkruar nga një deputet (z. Ulsi Manja), *de facto*, **është hartuar nga një grup pune drejtuar dhe kryesuar nga Ministria e Drejtësisë, pa marrë plotësisht në konsideratë kërkesat dhe nevojat e Prokurorisë së Posaçme.**

4. Presidenti i Republikës, ka ndjekur gjithashtu me shumë vëmendje edhe reagimet e shoqërisë civile, në lidhje me propozimin dhe shqyrtimin e kësaj nisme ligjore. **Pas miratimit të ligjit nr. 47/2021, në seancën e datës 23 mars 2021, kanë reaguar njëzëri, menjëherë dhe bashkarisht 71 (shtatëdhjetë e një), organizata të shoqërisë civile, ku një pjesë e tyre kanë qënë pjesë aktive e konsultimit të paketës së ndryshimeve kryesore të ligjeve në kuadër të Reformës në Sistemin e Drejtësisë, në vitin 2016-2017.**

Të gjitha këto organizata kanë reaguar për mënyrën absurde dhe antikushtetuese në të cilën Kuvendi i Shqipërisë ka realizuar miratimin e një pakete prej 10-ligjesh, ku përfshihet dhe ligji nr. 47/2021, ligje që ndërhyjnë në themel të ligjeve të Reformës në Sistemin e Drejtësisë. Sipas asaj që është bërë publike, organizatat e shoqërisë civile që kanë reaguar janë:

Sipas nenit 6, të këtij ligji: *“1. Organet publike janë të detyruara të marrin të gjitha masat e nevojshme, në mënyrë që të krijojnë mundësi për pjesëmarrjen e publikut dhe të të gjitha palëve të interesuara në procesin e njoftimit e të konsultimit publik, përfshirë: a) publikimin në regjistrin elektronik të projektaktit, të njoftimit për konsultim dhe të dhënave të lidhura me konsultimin e projektakteve; [...]”.*

Ndërsa neni 7, sanksionon se: *“Çdo projektakt publikohet në regjistrin elektronik për njoftimin dhe konsultimin publik.”*

1. Aleanca Kundër Diskriminimit LGBTI
2. Balkan Investigative Reporting Network Albania, BIRN Albania
3. Civil Rights Defenders
4. Center for Bridging Communities
5. CRCA/ECPAT Shqipëri
6. Fondacioni Down Syndrome Albania
7. Fondacioni “Mary Ward Loreto”
8. Fondacioni Shqiptar për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara (ADRF)
9. Fondacioni Joscelyn
10. Fondacioni “Së bashku”
11. Fondacioni Shoqëria e Hapur për Shqipërinë
12. Fondacioni Raf
13. Fondacioni “Partneritet për Zhvillim”
14. Grupi Shqiptar i të Drejtave të Njeriut
15. Gratë në Fokusin e Zhvillimit
16. Instituti i Studimeve Politike (ISP)
17. Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetësim (IDM)
18. Instituti i Kulturës Rome në Shqipëri
19. Instituti për Studime Ligjore dhe Publike
20. Instituti i Zhvillimit të Habitatit (Co-Plan)
21. Këshilli Shqiptar i Medias
22. Komiteti Shqiptar i Helsinkit
23. Lëvizja Rinore Egjiptiane Rome
24. Observatori për të Drejtat e Fëmijëve dhe të Rinjve
25. Organizata “Të ndryshëm dhe të barabartë”
26. Organizata “Gruaja tek Gruaja”
27. Organizata YMCATirana/Albania
28. Organizata “People in Focus”
29. Organizata “Well Point – Kujdes për të gjithë”
30. Organizata “Ndihmoni Jetën”
31. Organizata Mbrotjtja e të Drejtave të Personave me Aftësi të Kufizuar – MEDPAK
32. Partnerët Shqipëri për Ndryshim dhe Zhvillim
33. Platforma Kombëtare për Gratë
34. Qendra Aleanca Gjinore për Zhvillim
35. Qendra Europiane
36. Qendra Konsumatori Shqiptar
37. Qendra “TREJA”
38. Qendra “Community Reporters Albania”
39. Qendra për zhvillim komunitar “Sot për të ardhmen”
40. Qendra për Studimin e Demokracisë dhe Qeverisjes
41. Qendra Shqiptare e Kërkimeve Ekonomike (ACER)
42. Qendra e Shërbimeve dhe Praktikave Ligjore të Integruara
43. Qendra për Transparencë dhe Informim të Lirë
44. Qendra Shkencë dhe Inovacion për Zhvillim (SCiDEV)
45. Qendra për Nisma Ligjore Qytetare
46. Qendra ALTRI

47. Qendra Rinore “Perspektiva”
48. Qendra “Të Drejtat e Njeriut në Demokraci”
49. Qendra Shqiptare për Zhvillimin e Familjes
50. Qendra për Shëndetin Mendor – Mental Health Albania
51. Qendra për Promovimin e Konkurrueshmërisë
52. Qendra “Res Publica”
53. Qendra e këshillimit të grave dhe shërbimeve sociale (Kukës)
54. Roma Active Albania
55. Rrjeti i Fuqizimit të Gruas në Shqipëri (AWEN)
56. Rrjeti për Demokraci i Grave – WDN Albania
57. Rrjeti i Profesionistëve të Rinj
58. Rrjeti i Informimit dhe Qytetarisë Aktive
59. Shërbimi Ligjor Falas Tiranë (TLAS)
60. Shoqata Kombëtare e Grave Profesioniste, Afariste dhe Zejtare
61. Shoqata “Në dobi të Gruas Shqiptare”
62. Shoqata “Dora Prindërore”
63. Shoqata “Intelektualët e rinj, Shpresë”
64. Shoqata e Infermierëve të Shqipërisë
65. Shoqata e Grave “Refleksione”
66. Shoqata “Voice of Roma in Albania”
67. Shoqata Lushnja
68. Shoqata “Përtej Barrierave”
69. Shoqata “Zejtarët e Veriut”
70. Shoqata “Lëvizja për Zhvillimin e Turizmit” Ksamil
71. Shoqata e Përfitimit Fizik Korçë

Këto organizata kanë mbajtur një Deklaratë të Përbashkët për Media⁵ me titull “Kuvendi miraton ndryshime të rëndësishme të reformës në drejtësi në mungesë të një procesi konsultimi dhe transparence”, duke u shprehur se:

“Shoqëria civile shpreh shqetësimin për procesin e miratimit nga Kuvendi i Shqipërisë të dhjetë projektligjeve të lidhura me paketën e reformës në drejtësi. Kuvendi ka miratuar në seancën e fundit plenare dhjetë projektligje në shkëlqje të procedurës sipas neneve 26, 27 dhe 28 të Rregullores së Kuvendit, për zhvillimin e seancave plenare dhe mbledhjeve të komisioneve parlamentare, të cilat kryhen sipas një programi pune të miratuar nga Konferenca e Kryetarëve. Dje, me propozim të Kryetarit të Grupit Parlamentar të Partisë Socialiste, Kuvendi, vendosi të fusë në rendin e ditës diskutimin dhe miratimin e dhjetë projektligjeve që sjellin 154 ndryshime dhe shtesa në Kodin Penal, Kodet e Procedurës Penale dhe Civile, ligjet organike të Gjykatës Kushtetuese dhe Prokurorisë, ligjet për organizimin e sistemit gjyqësor dhe institucionet e reja kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar.

Shoqëria civile shpreh shqetësimin se procesi i ndjekur për shqyrtimin dhe miratimin e këtyre projektligjeve krijon precedent negativ, pasi bie në kundërshtim me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, si dhe Rregulloren e Kuvendit.

⁵<https://ahc.org.al/deklarate-per-media-kuvendi-miraton-ndryshime-te-rendesishme-te-reformes-ne-drejttesi-ne-mungese-te-nje-procesi-konsultimi-dhe-transparence/>

Neni 83, pika 3 e Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, ndalon zbatimin e procedurës së përshtetuar në shqyrtimin e projektligjeve që kërkojnë shumicë të cilësuar të të gjithë anëtarëve të Kuvendit.

Gjithashtu, e gjithë procedura e ndjekur, nga Komisioni i Ligjeve deri në miratimin e këtyre projektligjeve në seancë plenare, është kryer në mungesë të transparencës me publikun dhe konsultimit me të gjitha organet e sistemit të drejtësisë dhe shoqërinë civile, si dhe në kushte urgjence, në më pak se 30 ditë nga depozitimi në Kuvend më 25 shkurt 2021. Mungesa e një procesi konsultimi gjithëpërfshirës krijon klimë mosbesimi ndaj kësaj pakete ndryshimesh ligjore të reformës në drejtësi.

Historia e ndryshimeve të shpeshta në legjislacion, të miratuara me urgjencë, ka shfaqur jo pak probleme, sidomos në qëndrueshmërinë afatgjatë të tyre.

Shoqëria civile ka shprehur prej kohësh publikisht nevojën për një analizë të plotë dhe të kujdesshme të ecurisë së reformës në drejtësi, tashmë katër vite pas miratimit të saj. Qëllimi ynë ka qenë dhe mbetet nxitja e zhvillimit cilësor dhe të shpejtë të sistemit të drejtësisë, duke rritur efikasitetin e sistemit gjyqësor dhe aksesin e qytetarëve.

Çdo nismë e ndërmarrë për këtë qëllim duhet të vijë në përputhje me standardet e duhura të proceseve ligjvënës, në transparencë dhe konsultim të plotë, për të garantuar rritjen e besimit të publikut ndaj sistemit të drejtësisë”.

Mjaftojnë këto fakte, rrethana e vlerësime, që provojnë se Kuvendi i Shqipërisë në procedurën e ndjekur për miratimin e **ligjit nr. 47/2021**, ka shkelur hapur dhe në mënyrë flagrante dispozitat kushtetuese, nuk ka realizuar një proces transparent dhe konsultimi gjithëpërfshirës, **që e bëjnë të detyrueshëm kthimin e ligjit nr. 47/2021, për rishqyrtim në Kuvend, me qëllim plotësimin e të gjitha mangësive të konstatuara.**

* * * * *

Të nderuar deputetë të Kuvendit të Shqipërisë,

Çdo ndërhyrje në një ligj që kërkon shumicë të cilësuar, e veçanërisht në ligjin **nr. 95/2016** “Për organizimin dhe funksionimin e institucioneve për luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar”, mund të bëhet vetëm pas një studimi e analize objektive dhe tërësore të ecurisë së deritanishme të implementimit të reformës në drejtësi, si dhe pas realizimit të një procesi konsultimi gjithëpërfshirës e transparent të problematikave të konstatuara dhe zgjidhjeve të mundshme.

Kuvendi i Shqipërisë, edhe këto ndryshime të propozuara, duhet t’i konsultojë realisht me të gjithë aktorët e interesuar, Prokurorët e Prokurorisë së Posaçme, Oficerët e Policisë Gjyqësore, Drejtorin e Byrosë Kombëtare të Hetimit dhe punonjësit e kësaj strukture, shoqërinë civile, organizatat ndërkombëtare, Avokatin e Popullit, si dhe me ekspertët më të mirë të drejtësisë penale, që për fat të mirë, vendit tonë nuk i mungojnë.

Ndaj për të mos ecur më tej me një nismë që referuar procedurës së ndjekur për miratimin e saj krijon një precedent negativ, pasi nuk rezulton të jetë e konsultuar në mënyrë gjithëpërfshirëse dhe transparente, e për të cilën duket se nuk është dëgjuar zëri i institucioneve që do zbatojnë ligjin, por përkundrazi është ndërhyrë nga ekzekutivi në mënyrë direkte për zgjidhjet që ofron ligji, duhet me patjetër që Kuvendi i Shqipërisë ndryshimet e propozuara, t'i konsultojë realisht me të gjithë aktorët e interesuar.

Nisur nga fakti që procesi i konsultimit gjithëpërfshirës nuk është kryer, atëherë është e detyrueshme për t`u realizuar, pas kthimit për rishqyrtim të ligjit nr. 47/2021. Kuvendi i Shqipërisë, nisur nga kjo mundësi që jep Presidenti i Republikës përmes kthimit të ligjit për rishqyrtim, mbart detyrimin për ta realizuar këtë proces të gjerë konsultimi, përpara se të kalojë në miratimin përfundimtar të këtyre ndryshimeve kaq të rëndësishme.

Ndërkohë që vlerësimi paraprak i përputhshmërisë me Kushtetutën të një ligji është detyrë primare e institucioneve kryesore të shtetit, ku Kuvendi ka përgjegjësinë e drejtpërdrejtë, Presidenti i Republikës, si Kryetari i Shtetit ka përgjegjësinë kushtetuese të ndërhyjë përmes mekanizmit të kthimit të ligjit, edhe në ato raste kur konstaton antikushtetutshmërinë e ligjit apo procedurës së ndjekur për miratimin e tij.

Në bindje të Kushtetutës dhe në zbatim të nenit 85, pika 1, dhe 93 të saj, kam vendosur kthimin për rishqyrtim të ligjit **nr. 47/2021** “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 95/2016 “Për organizimin dhe funksionimin e institucioneve për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar””, pasi ky ligj është hartuar, propozuar, shqyrtuar dhe miratuar, në kundërshtim me Kushtetutën; pa një konsultim publik gjithëpërfshirës dhe pa asnjë transparencë.

Për arsyet e parashtruara më sipër, Kuvendi duhet të rishqyrtojë edhe një herë përmbajtjen e ligjit **nr. 47/2021**, me qëllim që ndryshimet në ligjin nr. 95/2016, jo vetëm të hartohen, por edhe të propozohen dhe miratohen në respektim të dispozitave kushtetuese, pas një vlerësimi objektiv jo vetëm të kërkesave të paraqitura prej institucioneve të krijuara për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar, por dhe të komenteve dhe sugjerimeve që mund të vijnë nga shoqëria civile dhe aktorët e tjerë. Vetëm në këtë mënyrë mund të sigurohet zgjidhja ligjore më efikase, për të garantuar sa më mirë pavarësinë, objektivitetin dhe paanësinë e personelit të këtyre strukturave gjatë kryerjes së detyrës.

Sinqerisht,

Ilir Meta